

**הבטח את הטוב ביותר
עבור
התפתחותו הגופנית של תינוקך**

"נתיבים" - קרן למודעות

מידע חשוב להורים!

כהורים, אתם מכירים את ילדכם באופן הטוב ביותר. לכן, חשוב לכם ללמוד מה צפוי לתינוקך במהלך התפתחותו. בחוברת זו תמצאו טבלאות ייחודיות שיסייעו לכם לעקוב אחר התפתחות הגופנית של ילדיכם. ההתפתחות הגופנית מתחילה בגיל 3 חודשים וממשיכה עד לגיל 15 חודשים. מומלץ מזמן לזמן לחזור ולקרוא מחדש את המידע שבטבלאות ולציין התנהגות חריגה אצל תינוקכם.

בסקירתכם מחדש את הטבלה, תעדו את תצפיותיכם, או חששותיכם. אם אתם מוטרדים מהתנהגות מסוימת, אנו ממליצים לכם לקחת טבלה זו אל הרופא שלכם. חוברת זו אושרה ע"י הסניף של האקדמיה האמריקאית לרפואת ילדים באילינוי.

אתם מכירים את ילדיכם באופן הטוב ביותר, סמכו על התחושות שלכם. אם אתם מרגישים שהתינוק שלכם מתפתח בקצב שונה, התייעצו ובקשו עזרה מהגורם המתאים. טיפול מוקדם בפערים בהתפתחות הגופנית הוא חיוני להבטחת הטוב ביותר עבור ילדיכם.

העזרה בהישג ידכם!

רופאי ילדים המתמחים בהתפתחות גופנית והתנהגותית, רופאי ילדים המתמחים בנוירולוגיה, מרפאים בעיסוק ומרפאים המתמחים בדיבור, כמו גם מרכזים להתפתחות הילד, כל אלה הם חלק מהמקורות העומדות לרשות ההורים. לאינפורמציה נוספת, בקרו באתר של קרן "נתיבים" www.pathwaysawareness.org

כמו כן, ודאי תרצו הערכה מדויקת על התפתחות ותפקוד הדיבור, הראיה והיד של תינוקכם. קיימות אפשרויות רבות לשיפור יכולותיו הגופניות של ילדכם אם באמצעות הריפוי בדיבור, המרפה בעיסוק והטיפול הגופני.

עם כל זאת זכרו! הגישה החיובית של המשפחה, היא גורם מוכח במימוש הפוטנציאל המרבי של כל ילד. כל ילד מסוגל ללמוד, אך התבונה עלולה להסתתר תחת מעטה הקושי שבתנועה או הראיה.

איתור מוקדם של הבעיה הם הטיפול המונע הטוב ביותר.

על קרן המודעות "נתיבים":

הקרן נוסדה בשנת 1988, הקרן היא ארגון לאומי ללא מטרת רווח המסור להרחבת המודעות בנושא האיתור המוקדם של בעיות בהתפתחות הגופנית של התינוק והחשיבות שבטיפול מוקדם בתינוק או בילד שקצב התפתחותו הגופנית שונה.

פעולותינו מתבססות על המומחיות של חברי הארגון המובילים בתחומם, רופאים, קלינאים, אחיות רפואיות ויועצים. כולם רגישים לצרכים הרפואיים והרגשיים של התינוק או הילד בעל הקשיים הגופניים, כולל שיתוק מוחין, כמו כן תשומת לב מוקדשת גם למשפחות הילדים ולמטפלים בהם.

אם יש לכם שאלות, אנא, חייג אלינו חינם למוקד "מענה להורה", או שלחו אלינו דואר אלקטרוני. אנו נשמח לשמוע מכם הערות ותגובות. כל תגובה מצדכם יכולה להעניק אינפורמציה יקרה לקרן "נתיבים". אנו מחכים לשמוע ממכם.

אנו מאמינים שאיתור מוקדם הוא תחילת הטיפול המונע!

8154-326-800-1 חיוג חינם

friends@pathwaysawareness.org Email:

www.pathwaysawareness.org

התפתחות דיבור אופיינית

בגיל 3 חודשים:

- יונק ובולע היטב בזמן ההנקה.
- שקט או מחייך בתגובה לצלילים או קולות.
- משמיע קולות מלבד בכי.
- מפנה את ראשו לכיוון ממנו נשמע הצליל.

בגיל 6 חודשים:

- מתחיל להשמיע עיצורים כמו "דא-דא" במהלך מלמול.
- משתמש במלמול כדי להשיג תשומת לב.
- מתחיל לאכול דייסות ואוכל מרוסק.

בגיל 9 חודשים:

- כמות הצלילים ושילובי ההברות גדלה במהלך המלמול.
- מתבונן בחפצים ובאנשים מוכרים כאשר אומרים את שמם.
- מתחיל לאכול אוכל רגיל מרוסק.

בגיל 12 חודשים:

- משמש במילים "אמא" ו"אבא" על פי המשמעות שלהם.
- מבצע הוראות פשוטות, כמו: "בוא לכאן".
- ממלמל זמן ארוך הברות חסרות משמעות במהלך שיחה בין אנשים.
- מתחיל לשתות מכוס.

בגיל 15 חודשים:

- אוצר המילים בנוי מלפחות 5-10 מילים.
- חוזר על מילים פחות מוכרות.
- מבין 50 מילים.
- אוכל מבחר של מאכלים חתוכים.

איתור מוקדם הוא תחילת הטיפול המונע.

רעיונות חשובים להורים:
◀ נהלו מחברת בה תעדו את דאגותיכם ותצפיותיכם.

◀ סקור טבלה זו ובדוק את התנהגות תינוקך. **

◀ פנה לרופא הילד וספר לו על דאגותיך.

** אפשר לסמן גם את אזור "ההתפתחות הטיפוסית" וגם את אזור "סימנים שיש לשים לב אליהם".

התפתחות אופיינית של יכולת המשחק

התפתחות גופנית אופיינית

- במהלך שכיבה על הבטן:
- דוחף את זרועותיו כדי להתרומם.
- מרים ומחזיק את ראשו.

- במהלך שכיבה על הגב
- עוקב במבטו אחר תזוזתו של צעצוע מצד לצד.
- ניסיונות להגיע לצעצוע מרעיש התלוי מעל לחזהו.
- הראש יציב במרכז בשעה שהתינוק מביט על פרצופים או צעצועים.

- נעזר בידיו לתמוך בו בתנוחת ישיבה.
- מתהפך מהגב לבטן.
- כאשר נעמד עם תמיכה. נתמך ברגליו בכל כובד משקלו.

- נסה להגיע לצעצוע הנמצא קרוב אלי בזמן שהוא שוכב על הבטן.
- במהלך שכיבה על הגב
- מעביר צעצוע מיד ליד.
- שולח את שתי ידיו לשחק עם רגליו.

- יושב ומנסה להגיע אל צעצועים מבלי לאבד את שיווי המשקל וליפול.
- משכיבה על הגב או על הבטן נע לתנוחת ישיבה.
- זוחל בעזרת ידיו וברכיו כאשר הידיים והרגליים נעות לסירוגין.

- ישיבה בכיסא התינוק הגבוה, מחזיק את הבקבוק ושותה ממנו.
- חוקר ובודק חפצים בעזרת שתי ידיו.
- הופך כמה דפים יחד מספר משחק לפעוטות (שדפיו עשויים מלוחות עבים).
- במשחק פשוט מנסה לחקות אחרים.

- מנסה לעמוד ונע בעזרת רהיטים.
- עומד ללא עזרה ואך צועד מספר צעדים בעצמו.

- מאכיל את עצמו בעזרת אצבעותיו.
- מכניס חפץ למיכל בעל פתח רחב.
- מרים חפצים קטנים בעזרת האגודל והאצבע המורה.

- הולך באופן עצמאי ונופל לעיתים רחוקות.
- גוחן כדי להרים צעצוע.

- מניח 2 עצמים או קוביות אחד מעל השני.
- עוזר לפשוט את בגדיו.
- מחזיק ושותה מכוס.

סימני אזהרה שיש לשים אליהם לב במהלך ההתפתחות הגופנית של התינוק

- קשיים בהרמת הראש למעלה.
- רגליים נוקשות וכמעט ללא תזוזה.

- דוחף את הגב עם הראש.
- כפות הידיים מאוגרפות רוב הזמן ואין תנועה של הזרועות.

- הגב מעוגל.
- אינו מסוגל להרים את ראשו למעלה.
- שליטה מעטה בתנועות הראש.

- קושי בהושטת הזרועות קדימה.
- הגב מקומר והרגליים נוקשות.

- הזרועות נמשכות אחורה.
- רגליים נוקשות.

- משתמש בעיקר ביד אחת.
- גב מעוגל.
- שימוש מועט בזרועות בתנוחת ישיבה.

- קושי בזחילה.
- משתמש רק בצד אחד של גופו כדי לנוע.

- אינו מצליח לישר את הגב.
- אינו יכול לשאת משקל על רגליו.

- קושי להגיע למצב עמידה עקב הרגליים הנוקשות והבהונות המתוחות.
- משתמש בזרועותיו בלבד כדי להיעמד.

- יושב כאשר המשקל נתון לצד אחד של הגוף.
- מכופף או מותח את זרועותיו בנוקשות.
- משתמש בידיו כדי להמשיך לשבת.

- לא מצליח לצעוד ללא עזרה.
- עמידה לא יציבה, נופל לעיתים תכופות.
- הולך על קצות האצבעות.

הורים מספרים:

3-2 חודשים

גיא נולד בשבוע ה - 42, לאחר הריון ללא תקלות. **בחודש השלישי** חשנו שאינו מתפתח בקצב בו התפתח ילדינו הראשון. כאשר הונח גיא על בטנו הוא לא יכול היה להתרומם בעזרת זרועותיו לשיבה, והיו לו קשיים להישאר בראש מורם אפילו לזמן קצר. בגיל 6 חודשים כבר היינו מודאגים וביקשנו מרופא הילדים הפנייה לאבחון עבור גיא. למרות שהרופאה הנירולוגית לא יכולה הייתה בגיל כה מוקדם לתת לנו אבחנה מוחלטת, היא חשה שהאיחור בהתפתחות התנועתית מצדיק טיפול. גיא עתה בן 10 חודשים ולמרות שעדיין אינו מתיישב לבד הוא כבר יכול להיעזר בזרועותיו ולהתרומם על ברכיו וכפות ידיו.
רונן וסיגל פ.

5-4 חודשים

רחל נולדה בלידת עכו מסובכת.. **בגיל 4 חודשים** הבחנו שאינה מצליחה להחזיק את ראשה זקוף ומתקשה בשימוש בזרועותיה. התחלנו טיפול זמן קצר לאחר ההפניה מרופא הילדים. עתה בגיל 4 וחצי רחל לומדת ללכת בעזרת הליכון, הולכת לגן ומתחילה להכיר את הפוטנציאל הטמון בה.
פנחס וגילה ס.

7-6 חודשים

את גיל שנולד 8 שבועות לפני הזמן, היה תמיד קשה לחתל. רגליו היו נוקשות וקשה היה להפרידם. **בגיל 6 חודשים** הוא נטה קדימה כל פעם שניסינו להושיבו. בגיל 8 חודשים גיל עדיין לא הצליח לשבת בעצמו, בעיות אלה עוררו את דאגתנו להתפתחותו המוטורית. רופא הילדים שלנו הפנה אותו לטיפול וכיום בגיל 30 חודשים למרות שאובחן אצלו שיתוק מוחין, הוא מסוגל ללכת בעצמו.
ליאור ופזית ר.

9-8 חודשים

מיכאל שנולד שני בלידת תאומים, היה הילד היחיד מבין שלושת ילדינו שסירב לשכב על בטנו. הוא גם לא היה מוכן לשאת כל משקל על רגליו, **אפילו בגיל 9 חודשים** כאשר אחיו התאום כבר התהלך סביב רהיטים. לאחר שיחה עם רופא הילדים, הופננו לרופא נירולוג ליעוץ. למרות שהנירולוג לא יכול היה לתת אבחנה מוחלטת, הוא היה מוטרד ומיכאל **החל טיפול בגיל 9 חודשים** וצעד את הצעד הראשון שלו בגיל 15 חודשים. המטפל שלו חושב שמיכאל יוכל לסיים את הטיפול ביום הולדתו השני.
משה וטלי ס.

12-10 חודשים

חנן נולד 5 שבועות לפני הזמן, לאחר הלידה נאלצנו לשהות בבית החולים כשבועיים. במהלך שנת חייו הראשונה של חנן הבחנו שאינו משתמש בידו הימנית כמעט בכלל בהשוואה לידו השמאלית. כאשר החל להשתמש בזרועותיו כדי לעמוד הוא גרר את רגלו הימנית בעמידה ונטה לצד שמאל וגרר את רגלו הימנית כאשר התהלך סביב רהיטים. **בגיל 11 חודשים** לקחנו אותו לרופא נירולוג שהפנה אותנו לריפוי בעיסוק ופיזיותרפיה, עכשיו בגיל 3 שנים, חנן הולך למרות שלפעמים הוא הולך על קצות האצבעות ברגל ימין.
אבי וסימה ד.